

Meie Noored.

Hiljuti saabus mulle Inglismaalt väga halb sõnum: seal ei tegutsevat enam ühtegi eesti täienduskooli, ka Leices-teris mitte. See on muidugi väga kurb tõsiasi, mis paneb meid kõiki tõsiselt mõtlema, aga onetigi me ei tohi endid sellest heidutada lasta ja lootusetult kõigele käega heita. Midagi tuleb teha, kuni veel ei ole päriselt hilja.

Kõigepealt, kas ei ole mõeldav ja võimalik koostada täpne kartoteek kõigi Inglismaal elavate kooliealiste (5.-16. eluaastani,) eesti (ka segaabiellust) laste kohta? Vastavate kartoteekide koostamisele ja teostamisele asuda piirkonniti ja saadud andmed koondada vastavasse keskusse. Vastavate andmete kogumine nõuab rohkesti aega, kindlasti kuid, kuid see tasub vaeva. Tõenäoliselt ei ole kooliealiste eesti laste arv Inglismaal kuigi suur, kuid meie ülim soov on, et noist ei läheks ükski eesti rahvusele kaduma.

Täienduskoolide asemele, ka neis kohtades, kus täienduskooli pole üldse olnud, peab astuma k o d u õ p e t u s. Vastavalt õpilase eale ja tema eesti keele oskuse tasemele tuleb kõigile lastevanemaile nõu ja juhatusi anda ja vajalikud abinõud kätte näidata. Suurema osa oma ajast viibivad ju meie lapsed inglise koolis ja inglise laste holgas; kodus oma perekonna keskel viibitakse lühemat aega. Kuigi kodus kõneldakse ainult eesti keeles — see on paratamatu nõue igas eesti kodus —, onetigi jääb meie laste eesti keele oskus, mida omandatakse ainult koduse kõnekeele raamides, rohkem n.ö. kõõgikeele tasemele. Seda kinnitavad kõik

vastavad tähelepanekud üle maailma. Selletõttu tuleb maast-
madalast appi võtta e e s t i k e e l n e k i r j a v a r a ,
vastavalt lapse eale ja arenemisastmele, et sel teel suuren-
dada ja laiendada laste eesti keele sõnavara.

Nüüd me olemegi jõudnud raske probleemi ette. Kuigi meil
on olemas üsna rohkesti noortele sobivat eestikeelset kirja-
vara — palju rohkem kui üldiselt arvatakse —, aga see ei
ole meie noortele kätte saadav sel lihtsal põhjusel, et seda
ei muretseta meie kodudesse, kus on vastavaealisi lapsi. Ena-
mail juhtudel ei ole tegemist rahapuudusega, vaid puudu on
t e a d l i k k u s e s t eestikeelse kirjavara tähtsusest
eesti keele vajaliku oskuse omandamiseks võõrsil. Vastavate
nimestikkude avaldamisest üksi ei jätku, vaid seda küsimust
tuleb ka järjekindlalt selgitada. Kas ja kuipalju on seda
tehtud Inglismaal?

Kas ka eeloleval suvel korraldatakse s u v e k o d u Inglismaal?
Muidugi see oleks väga vajalik eesti rahvusliku kasvatuse ja
õpetuse seisukohalt. Selleks peaksid suvekodu töökavas esi-
nema ka mõned tunnid päevas eesti keelele. Seal tuleks kõige-
pealt selgitada laste eesti keele l u g e m i s o s k u s t ja
siis individuaalse ja rühmatöö^{õv} abil katsuda laste eesti
keele oskust natuke edasi arendada. Saksamaa eesti laste suve-
kodude^s saavutati sellise töömenetlusega väga häid tagajärgi.
Suvekodu tegevuse kestel jõuavad kasvatajad selgusele i g a
l a p s e eesti keele oskuse tasemes ja vastavaist abi-
nõudest selle edasiarendamiseks kodus. Iga laps saab suve-
kodust lahkumisel kirja, kuhu on märgitud lugemik ja muud

õpikud, millede abil tuleb tal kodus lapsevanema või mõne teise abil eesti keele oskust edasi arendada. Sinna juurde tuleb lisada, eriti vanemaile lastele, v a l i k u k s mõned noorsooteosed. Uhtlasi juhatus, kust märgitud teoseid saab Inglismaal osta või tellida ja mida need üksikult maksavad. Sel puhul võidakse muidugi öelda, et mõned lapsevanemad võivad jätta saadud kirja tähele panemata — kahju küll, aga peame arvestama, et igas võitluses on ka kaotusi, ja me viibime ju raskes võitluses. Sel viisil astub eesti täienduskooli asemele suvekodu, muidugi palju piiratumas ulatuses, kuid seda suurema vajadusega koostööks kodudega ja kodudes teostatava koduõpetusega. Sel puhul võidakse siinkohal mulle vastu väita, et paljud kodud ei ole suutelised või tahtelised teostama eesti rahvuslikku õpetust nõutavas ulatuses, eriti kodudes, kus mõlemad vanemad on tööprotsessis. Aga meil on olemas üks kasutamata jõureserv — vanavanemad ja ja teised pensioniikka jõudnud kaasmaalased. Kellel endal ei ole vastavas eas lapselapsi, võtku lähikonnas elavad eesti lapsed oma hoole alla niikauaks kuni veel tervist, jõudu ja elupäevi jätkub. Ei ole suuremat rahvuslikku kohustust kui õpetada meie lastele eesti keelt — Lembitu keelt ja vaimu

Need olid minu mõtted ja mõned ettepanekud eesti rahvuliku kasvatuses ja õpetuses raske probleemi lahendamiseks Inglismaal. Võib-olla on Inglismaa eestlaskonna juhtkonnal ja sealsetel koolitegelastel paremaid mõtteid ja ettepanekuid selle probleemi otstarbekohaseks lahendamiseks? Aga üks asi on kindel — midagi tuleb teha ja otsekohe!

H. Rajamaa